

Het behandeltraject van jongeren in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs

Hertoets

*Stap 3 van het stapsgewijs toezicht op basis van
het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg*

Instellingsrapport

Inspectie voor de Gezondheidszorg
Inspectie Jeugdzorg
Inspectie van het Onderwijs

Utrecht, september 2014

Samenvatting

De Inspectie Jeugdzorg doet stapsgewijs onderzoek naar de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg. Vanaf 2009 heeft zij stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op de *rechtspositie van jongeren* in de jeugdzorg^{PLUS}.

Stap 2 werd uitgevoerd vanaf 2010 en is gericht op het *leefklimaat van de jongeren*. Samen met de Inspectie van het Onderwijs heeft de inspectie bij stap 2 ook de *samenwerking tussen instellingen en scholen* onderzocht.

Vanaf 2012 voeren de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs stap 3 uit, gericht op het *behandeltraject van de jongeren* in de instelling en in de bijbehorende school.

Eerste toets stap 3

In mei 2013 hebben de inspecties onderzocht in hoeverre Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs in staat waren om de jongeren een toereikend behandeltraject te bieden. Het eindoordeel van de inspecties luidde dat de kwaliteit van het behandeltraject in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs *onvoldoende* was. De instelling en de school hadden een adequate visie en een cyclus van samenwerking bij de behandeling, maar deze waren nog onvoldoende geïmplementeerd in de praktijk.

Hertoets stap 3 en eindoordeel

In mei 2014 hebben de inspecties een hertoets uitgevoerd bij Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs en daarbij de onderwerpen getoetst die bij de eerste toets niet voldoende waren. In dit rapport geven de inspecties samen antwoord op de vraag in hoeverre de instelling en de school nu in staat zijn om de jongeren een toereikend behandeltraject te bieden.

Het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs luidt dat de kwaliteit van het behandeltraject in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs nu *voldoende* is.

Verbetermaatregel

De inspecties verwachten dat Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs binnen drie maanden zorgen:

- dat het perspectief op het gebied van onderwijs en vrijetijdsbesteding van de jongere vanaf het begin van de behandeling duidelijk is.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Het behandeltraject in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs	9
2.1 Planmatigheid	9
2.2 Perspectief	10
2.3 Resultaat	12
Hoofdstuk 3 Eindoordeel	15
Bijlage Uitvoering van de hertoets bij Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs	17

Hoofdstuk 1 Inleiding

De Inspectie Jeugdzorg doet stapsgewijs onderzoek naar de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg. Vanaf 2009 heeft zij stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op de *rechtspositie van jongeren* in de jeugdzorg^{PLUS}, omdat waar jongeren vergaand in hun rechten kunnen worden beperkt, hun rechtspositie goed geregeld moet zijn.

Stap 2 werd uitgevoerd vanaf 2010 en is gericht op het *leefklimaat van de jongeren*, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde is voor hun behandeling en omdat in de jeugdzorg^{PLUS} jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen. Samen met de Inspectie van het Onderwijs heeft de inspectie bij stap 2 ook de *samenwerking tussen instellingen en scholen* onderzocht, omdat onderwijs een essentieel onderdeel vormt van de dagprogrammering en van groot belang is voor het perspectief van de jongeren.

Vanaf 2012 voeren de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs stap 3 uit, gericht op het *behandeltraject van de jongeren* in de instelling en in de bijbehorende school.

Eerste toets stap 3

In mei 2013 hebben de inspecties onderzocht in hoeverre Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs in staat waren om de jongeren een toereikend behandeltraject te bieden. Het eindoordeel van de inspecties luidde dat de kwaliteit van het behandeltraject in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs *onvoldoende* was. De instelling en de school hadden een adequate visie en een cyclus van samenwerking bij de behandeling, maar deze waren nog onvoldoende geïmplementeerd in de praktijk.

De inspecties hebben Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs verzocht om binnen een half jaar ervoor te zorgen:

- dat iedere jongere een trajectplan heeft van school en instelling gezamenlijk;
- dat het perspectief van de jongere vanaf het begin van de behandeling duidelijk is en is gebaseerd op een gezamenlijke analyse en hypothese van instelling en school;
- dat de ouders beter bij de behandeling en het onderwijs betrokken worden;
- dat de behandeling die de jongere krijgt, leidt tot het resultaat dat in het trajectplan beoogd wordt;
- dat de continuïteit in behandeling en zorg wordt verbeterd door in ieder geval: snellere inzet van de interne trajectbegeleider en snellere inschrijving op vervolgplekken.

Hertoets stap 3

In mei 2014 hebben de inspecties de hertoets uitgevoerd bij Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs en daarbij de onderwerpen getoetst die bij de eerste toets niet voldoende waren. In dit rapport geven de inspecties samen antwoord op de vraag in hoeverre de instelling en de school nu in staat zijn om de jongeren een toereikend behandeltraject te bieden.

De hertoets was op maat, gericht op de onderwerpen waar instelling en school aandacht aan moesten besteden.

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de inspecties bij de hertoets in de instelling en de school.

In *hoofdstuk 3* staan het eindoordeel van de inspecties en de noodzakelijke verbetermaatregel.

In de *bijlage* staat hoe de hertoets op maat bij instelling en school is vormgegeven.

Hoofdstuk 2 Het behandeltraject in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs

De paragrafen van dit hoofdstuk zijn gewijd aan de bevindingen van de hertoets. Deze zijn weergegeven in tabellen.

In de tabellen staan de scores die de instelling en de school in het eerste inspectieonderzoek en in de hertoets hebben behaald.

Scores die bij de eerste toets voldoende waren en niet opnieuw zijn getoetst, zijn licht grijs (✓).

Scores die na de hertoets gewijzigd zijn, zijn als volgt aangegeven:

- de gewijzigde score van de hertoets staat geel gearceerd (✓);
- de score van de eerste toets is doorgehaald (✓).

Waar sprake is van wijziging in score, is dit onder de tabel onderbouwd en toegelicht.

Elke paragraaf bevat een tabel met de scores van de inspecties per criterium op een tweepuntsschaal: 'ja, voldoende' of 'nee, onvoldoende'. Wanneer enkele criteria niet voldoende zijn, kan het behandeltraject nog wel als voldoende toereikend worden beoordeeld, maar dan zijn verbetermaatregelen nodig, opdat de instelling bij alle criteria naar verwachting handelt.

2.1 Planmatigheid

	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Criteria		
Instelling en school hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling en het onderwijs van de jongeren	✓	
Instelling en school organiseren gezamenlijk de behandeling cyclisch	✓	
Instelling en school organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners	✓	

Het thema planmatigheid is niet bij de hertoets van mei 2014 betrokken, omdat de inspecties de drie criteria al bij de eerste toets in mei 2013 als voldoende hebben beoordeeld.

2.2 Perspectief

	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Criteria		
Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk: één jongere, één leerling, één plan	✓	✗
Het trajectplan is voldoende gericht op perspectief		✓
Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op een analyse van de problematiek en een hypothese voor de behandeling	✓	✗
Behandeling en onderwijs starten direct na de plaatsing van de jongere	✓	
De doelen van behandeling en onderwijs van de jongere uit het trajectplan zijn SMART uitgewerkt	✓	
De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs	✓	
Instelling en school betrekken het gezinssysteem adequaat bij behandeling en onderwijs (mits jongere van 16 jaar en ouder hiermee instemt)	✓	✗

Toelichting

Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs gezamenlijk.

Tijdens het eerste toezicht op het behandeltraject van jongeren in mei 2013 beoordeelden de inspecties deze indicator als niet operationeel, omdat er slechts voor twee nieuwe jongeren in twee pilotgroepen sprake was van een toekomstplan van Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs gezamenlijk. Voor de overige jongeren binnen Almata stelden de school en de instelling nog afzonderlijke plannen op, waarbij de doelen niet zichtbaar op elkaar waren afgestemd.

Bij de hertoets op het behandeltraject van jongeren in mei 2014 bleek dat iedere jongere nu een toekomstplan heeft van de instelling en de school gezamenlijk. In de toekomstplannen is de afstemming tussen de instelling en de school zichtbaar en zijn de hoofddoelen voor de jongere opgenomen. De toekomstplannen zijn opgenomen in het digitale systeem key2jeugdzorg, waarmee zowel de instelling als de school werken. Het toekomstplan is een statisch plan dat bij de start wordt gemaakt. Iedere drie maanden wordt de ontwikkeling van de jongeren beschreven in het dynamische behandelplan.

Verschillende disciplines, zoals de groepsleiders en de interne trajectbegeleiders (ITB'ers) werken de hoofddoelen uit het toekomstplan uit in modulaire werkplannen, die gezamenlijk het behandelplan van een jongere vormen. De doelen uit dit behandelplan worden door de instelling en de school verder voor de jongere concreet gemaakt. Dit gebeurt op de gezamenlijke doelenkaarten. Een jongere werkt over het algemeen steeds aan drie concrete doelen.

Iedere twee weken wordt in het multidisciplinair overleg (MDO) de voortgang van de jongere besproken. Indien nodig wordt het toekomstplan of het behandelplan aangepast.

Bij het MDO zijn de behandelcoördinator, het afdelingshoofd, de mentor/groepsleiding, de ITB'er, de systeembegeleider en de zorgcoördinator van de school aanwezig. Verder is er elke drie maanden een bespreking van het behandelplan met de jongere, de ouders, de gezinsvoogd, de instelling en de school.

Het plan is onvoldoende gericht op perspectief

Tijdens het eerste toezicht op het behandeltraject van jongeren in mei 2013 beoordeelden de inspecties deze indicator als niet operationeel, omdat alleen bij de twee nieuw ingestroomde jongeren het perspectief op het gebied van wonen, school/ dagbesteding en vrijetijdsbesteding in het toekomstplan was opgenomen. Bij de overige jongeren was het perspectief op deze drie gebieden nog niet helder.

Bij de hertoets in mei 2014 hebben de inspecties verbeteringen op dit punt geconstateerd. Desondanks beoordelen de inspecties deze indicator nog steeds als onvoldoende omdat het perspectief op het gebied van onderwijs en vrijetijdsbesteding niet in alle toekomstplannen voldoende is opgenomen en niet bij alle jongeren bekend is.

De behandelcoördinator maakt bij de start van de behandeling van de jongere een concept toekomstplan. Binnen één week na binnenkomst van een jongere vindt een kennismakingsgesprek plaats met de jongere, de ouders, de gezinsvoogd, de instelling en de school. Dan wordt het concept toekomstplan inclusief het perspectief van de jongere voor de eerste keer besproken en aangevuld.

Na ongeveer vier weken is het toekomstplan in concept gereed. Na zes weken is de bespreking van het toekomstplan met de ouders en de jongere en wordt het toekomstplan definitief vastgesteld. Het perspectief op het gebied van wonen is nu voldoende opgenomen in de toekomstplannen. Ook de jongeren zijn doorgaans goed op de hoogte waar ze na hun verblijf bij Almata naartoe gaan. Binnen de instelling wordt een deel van de jongeren, wanneer de individuele situatie van de jongere dat toelaat, voor een korte periode van zes weken opgenomen. Dit heet het 'thuis best' traject. Bij dit traject is terug naar huis altijd het perspectief. Een jongere wordt na zes weken thuis geplaatst met intensieve hulp en begeleiding. De machtiging gesloten jeugdzorg loopt tijdelijk wel door.

In de toekomstplannen staat niet voor alle jongeren een concreet perspectief op het gebied van onderwijs opgenomen. De door de inspecties geïnterviewde jongeren zijn ook niet goed op de hoogte welke vorm van onderwijs of dagbesteding ze gaan volgen na hun vertrek bij Almata. Daarnaast ontbreekt in de helft van door de inspectie bekeken toekomstplannen het perspectief op het gebied van vrijetijdsbesteding.

Het plan van de jongere is gebaseerd op een gezamenlijke analyse van de problematiek en hypothese voor de behandeling

Tijdens het eerste toezicht op het behandeltraject van jongeren in mei 2013 beoordeelden de inspecties deze indicator als niet operationeel, omdat alleen bij de twee nieuw ingestroomde jongeren in de eerste zes weken een gezamenlijke werkhypothese was opgesteld. Bij de overige jongeren was er nog geen sprake van een gezamenlijke analyse en werkhypothese.

Bij de hertoets in mei 2014 werd duidelijk dat dit inmiddels verbeterd is. De behandelcoördinator verwerkt in het concept toekomstplan de aanwezige voorinformatie over een jongere. Tijdens het kennismakingsgesprek in de eerste week na binnenkomst wordt door de deelnemers gezamenlijk geanalyseerd wat de problematiek is van de jongere en wordt een gezamenlijke werkhypothese verwerkt in het concept toekomstplan. In de periode daarna wordt het toekomstplan verder ingevuld door de instelling en de school samen met informatie uit verschillende observaties die tijdens de eerste periode van behandeling worden gedaan.

Almata betreft het gezinssysteem adequaat bij de behandeling en het onderwijs

Tijdens het eerste toezicht op het behandeltraject van jongeren in mei 2013 beoordeelden de inspecties deze indicator als niet operationeel, omdat de ouders niet tevreden waren over de manier waarop zij bij de behandeling en het onderwijs waren betrokken.

Bij de hertoets in mei 2014 geven de ouders doorgaans aan tevreden te zijn over de manier waarop zij bij de behandeling en het onderwijs worden betrokken. Ouders worden voor het kennismakingsgesprek en de besprekingen van het toekomstplan en behandelplan uitgenodigd. Hierbij zijn zowel de instelling als de school aanwezig. De ouders en de jongeren geven aan dat zij kunnen meebeslissen over het traject.

Verder is er wekelijks contact tussen de ouders en de mentor van de instelling. Ook is er contact met de school, de ITB'er, de maatschappelijk werker en de systeembegeleider. De school heeft belmomenten met ouders. Twee of drie keer per jaar worden ouders gebeld door de leerkracht. Daarnaast is er jaarlijks een open dag van de school en de instelling samen.

2.3 Resultaat

	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Criteria		
De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat	✓	✗
Instelling en school zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs in de keten	✓	✗

Toelichting

De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat

Tijdens het eerste toezicht op het behandeltraject van jongeren in mei 2013 beoordeelden de inspecties deze indicator als niet operationeel, omdat door de medewerkers werd aangegeven dat jongeren regelmatig niet klaar waren voor de uitstroomsituatie. De inspecties gaven aan dat Almata er meer aan kon doen om ervoor te zorgen dat de beoogde resultaten wel worden bereikt.

Bij de hertoets in mei 2014 werd duidelijk dat dit inmiddels verbeterd is. De jongeren hebben door de gezamenlijke toekomstplannen en doelenkaarten nu meer zicht op de doelen die ze moeten behalen. In het tweewekelijkse MDO houden de instelling en de school systematisch bij wat de voortgang van de jongeren is op deze doelen. De meeste jongeren behalen volgens de medewerkers de doelen voor zowel de behandeling als het onderwijs, zoals die zijn opgenomen in het toekomstplan en behandelplan. Daardoor zijn de jongeren nu meer klaar voor de uitstroomsituatie.

Bij het traject 'thuis best' worden twee maanden voordat de hulp thuis stopt de doelen van de jongeren geëvalueerd. Bekeken wordt wat de jongere dan nog nodig heeft en dat wordt vervolgens ingezet. In het eindverslag van de jongere staat welke doelen behaald zijn.

Almata zorgt voldoende voor continuïteit in behandeling en onderwijs

Tijdens het eerste toezicht op het behandeltraject van jongeren in mei 2013 beoordeelden de inspecties deze indicator als niet operationeel, omdat er sprake was van onvoldoende aansluiting na het verblijf in de instelling. Bij ongeveer de helft van de jongeren werd het perspectief niet gerealiseerd en daarmee was het risico op terugval in de oude situatie groot.

Bij de hertoets in mei 2014 werd duidelijk dat dit inmiddels verbeterd is. Almata heeft onderzocht in welke mate er continuïteit is in behandeling en onderwijs na verblijf van jongeren binnen Almata. Hieruit blijkt dat 82% van de jongeren tijdig doorstroomt naar het beoogde verblijfsperspectief en 93% naar het beoogde onderwijsperspectief. Bij 90% van de jongeren wordt een ITB'er ingezet om de aansluiting naar de vervolgplek en het vervolgonderwijs goed te laten verlopen.

Almata werkt nauw samen met De La Salle (Koraalgroep) en Idris (Amarant Groep), wat de doorstroom van jongeren naar een vervolgplek vergemakkelijkt. Met De La Salle heeft Almata een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Jongeren die naar deze instelling gaan kunnen stapsgewijs kennismaken met en wennen aan hun vervolgplek.

De doorstroom naar vervolgonderwijs verloopt volgens de medewerkers van de school over het algemeen goed, maar soms treden stagnaties op. Het komt voor dat vervolgscholen de jongeren van Almata niet willen opnemen. Er zijn geen samenwerkingsafspraken met samenwerkingsverbanden van scholen, omdat Almata in een groot werkgebied actief is. De jongeren kunnen totdat er een vervolgschool is gevonden binnen Almata onderwijs blijven volgen.

Hoofdstuk 3 Eindoordeel

In dit hoofdstuk oordelen de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs in hoeverre instelling en school nu in staat zijn een toereikend behandeltraject aan de jongeren te bieden.

Eindoordeel

Het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs luidt dat de kwaliteit van het behandeltraject in Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs nu voldoende is. De visie van de school en de instelling en de cyclus van samenwerking zijn nu voldoende geïmplementeerd in de praktijk. Iedere jongere heeft een toekomstplan, dat gebaseerd is op een gezamenlijke analyse en hypothese van de instelling en de school. De ouders worden bij de behandeling en het onderwijs betrokken en de behandeling die de jongere krijgt leidt tot het resultaat dat in het trajectplan beoogd wordt.

Verbetermaatregel

De inspecties verwachten dat Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs binnen drie maanden zorgen:

- dat het perspectief op het gebied van onderwijs en vrijetijdsbesteding van de jongere vanaf het begin van de behandeling duidelijk is.

Bijlage Uitvoering van de hertoets bij Almata Ossendrecht en Almata Onderwijs

De hertoets is uitgevoerd op *maandag 19 mei 2014*.

De hertoets duurde een dag en is uitgevoerd door vijf inspecteurs.

Vooraf toezenden van documentatie

De instelling hoefde vooraf geen informatie toe te zenden.

Dagprogramma hertoets

Het programma van de hertoets bestond uit:

- interview met directie;
- interviewcarrousel met 6 jongeren;
- interview met 3 groepsleiders van verschillende groepen;
- interview met twee behandelcoördinatoren instelling, zorgcoördinator school en trajectbegeleider;
- interview met 3 docenten;
- interview met 4 ouders;
- analyse cliënten-/leerlingendossiers;
- terugkoppeling aan de directie.

Maatwerk en onverwachte elementen in het toezicht

De hertoets is door de inspecties op maat vormgegeven. De inspecties hebben met medewerkers van verschillende groepen gesproken. De selectie van de groepsleiders maakten de inspecties aan de hand van een lijst met alle groepsleiders die op de onderzoeksdag in de groepen werkten. De selectie van de jongeren, ouders, behandelverantwoordelijken en afdelingsmanagers liet de inspectie over aan de instelling. De selectie van de cliënten-/leerlingendossiers maakten de inspecties.